

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

130. Quot peccata committat qui sciens contrahere matrimonium cum impedimento dirimente. Et an impedimenta matrimonij addant nouam malitiam, etiam in copula fornicaria, distinctè explicandam in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

RESOL. CXXVII.

An excommunicati contrahentes matrimonium peccent dupliciter ex eo, quod non solum Sacramentum recipiant in excommunicatione, sed etiam ex eo, quod conferant, cum iuxta communem sententiam contrahentes sint Ministri huius Sacramenti? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 85.

§. 1. **A**D hunc casum ita Respondet Præpositus in 3. part. quæst. 2. de excomm. dub. 8. n. 5. 1. Ex dictis videtur sequi, quod contrahentes matrimonium in excommunicatione non solum peccent mortaliter, sed quod sacramentum recipiant in excommunicatione, sed etiam ex eo quod conferant, cum iuxta communem sententiam contrahentes sint Ministri huius Sacramenti, non videtur tamen improbabile, quod ex eo capite non peccent contra censuram, quia si bene pendantur Canones, quibus vetatur excommunicato ministrare Sacramenta, solum agunt de Clerico. Ita ille, & ego.

Sup. h's M.
nistris laic
sopra in Ref.
90. & in fine
Ref. 115.

RESOL. CXXVIII.

An, qui matrimonium contrahit cum excommunicato, peccet mortaliter? Et quid, si denunciatus sit, aut notorius Clerici percussor? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 267. alias 268.

§. 1. **P**rima opinio affirmat, & ita docet Petr. de Ledefina de matrim. quæst. 59. art. 1. §. pen. Vigerius lib. inst. cap. 16. §. 7. verb. 8. impedim. 1. & saltem peccare non explicando culpæ qualiter, docet D. Thomas in 4. dist. 39. quæst. unica, art. 5. ad 5. Toletus lib. 7. cap. 7. num. 1.

2. Secunda opinio distinguit, & illam docet Bassilius Pontius de matrim. lib. 6. cap. 10. num. 3. ubi sic ait. Petere ab alio excommunicato siue denunciato, siue non denunciato, ut contrahat, dum ille absolutus ab excommunicatione non potest, quia non habeat copiam absolventis, ut si sit excommunicatio reservata à iure, vel ab homine, peccatum mortale est, quia petitur ab eo actus, quem non potest facere bene, sed necessariò malè. At si potest absolvi, quia copiam habet, nec peccat, qui contrahit cum excommunicato, siue denunciato, siue secus, quia petit ab illo actum, quem potest bene facere, & sine peccato, & sua culpa facit malè; unde duo peccata erunt in eo, qui contrahit cum excommunicato excommunicatione maiori, quando absolutus non potest ab ea excommunicatione, antequam contrahat, & quia ipse communicat in Sacramentis cum illo, & quia inducit illum ad indignè ministrandum, & recipiendum, imò tria peccata committit, est enim causa duorum peccatorum in proximo. Ita Pontius.

3. Tertia opinio, quam ego sequor, absolute negat ullam esse culpam contrahere scienter cum excommunicatione maiori ligato, nisi denunciatus sit, aut notorius clerici percussor. Et ita docet Gutierrez de matrim. cap. 83. num. 7. & ante illum Sanchez tom. 2. lib. 7. disp. 11. num. 8. ex favore Concilij Constantiensis, & ex aliis rationibus, quas videbis apud Sanchez, nam ego brevitati studeo.

RESOL. CXXIX.

An contrahere cum impedimento dirimente sit duplex

peccatum? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 296. alias 297.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docent vniuersissimi, & cum magna probabilitate, ut ait Petrus Ledefina de matrim. quæst. 59. art. 1. disp. 3. par. 2. quia ultra culpam irrationabilis iuris naturalis, aut Ecclesiastici, secundum quod est impedimentum, reperitur sacrilegium irritationis Sacramenti matrimonij.

2. Verùm mihi contraria sententia placet, quia cetera Sacramenta habent iure diuino præscriptam materiam, & formam certam, ac determinatam, solum Sacramenti rationem subeunt, ac præinde materia, & forma non possunt adhiberi, quia sine esse materia, ac forma Sacramenti, quare si sit aliud, ut sit ut Sacramentum irriteretur, est sacrilegium. At matrimonium ultra Sacramenti rationem est contractus quidam naturalis, nec habet præscriptam materiam & formam determinatam, sed consensus contrahentium legitimis verbis, iuribus, aut literis, aut per procuratorem expressis. Vnde Ecclesia, iure naturali irritante consensus inter aliquos, qui matrimonio copulantur, non ipsi irritum Sacramentum efficiunt. Quantum enim ex sua parte est, vnde contrahunt, sed ius Ecclesiasticum naturale destruens id impedimentum, illud irritat. Hec comit Sanchez tom. 2. lib. 7. disp. 5. num. 1. & post illum Fulcius tom. 1. tractat. 10. part. 2. cap. 1. num. 1.

RESOL. CXXX.

Quot peccata committat, qui sciens contrahit matrimonium cum impedimento dirimente? Et an impedimenta matrimonij addant novam malitiam, etiam in copula fornicaria, distinetur explicandum in confessione? Ex part. 10. tract. 6. & lib. 6. Ref. 82.

§. 1. **C**ausa est practicabilis, & duo committit peccata docet Cornich de Sacram. disp. 90. Ref. 2. dub. 2. num. 19. & nominatim contra me Patet Augustina de Sacram. matrimony, quæst. 97. art. 5. quia in tali casu præter peccatum inobedientie contra ius naturale aut Ecclesiasticum, quo impedimentum fuerit introductum, etiam reperitur peccatum sacrilegij irritationis Sacramenti contra Religionem. Inque fideles qui sciunt, matrimonium apud nos eleuatum esse ad statum Sacramenti, & sciunt se cum impedimento dirimente reddere nullum, & irritum Sacramentum, videntur ex hac etiam parte delinquere. Et hæc irritatio reuera cadit, non solum super contrahentem, sed concomitanter etiam super rationem Sacramenti. Et lex quidem irritans lata est ab Ecclesia: sed ut in facto ita contrahatur matrimonium, quod sit nullum, & irritum, prouenit, & fit ab ipsis contrahentibus, qui cum tali impedimento, & contra talem legem contrahere tentant.

2. Verùm plus addit doctissimus Pater Mastillon de Sacramenti. tom. 5. disp. 63. art. 5. num. 69. ubi sic ait: Dico secundò, peccatum eorum, qui scienter, & sponte contrahunt cum talibus impedimentis, habere communiter triplicem malitiam. Vnam inobedientie contra legitimum præceptum Dei, vel Ecclesie prohibentes grauius contrahere cum illis, alteram sacrilegij, contra Religionem & reuerentiam debitam Sacramento, quod sua culpa irritum reddunt: tertiam contra castitatem, ordinando (re faciunt communiter) talem contractum ad habendam copulam præ textu veri matrimonij. Dixi autem, & communiter; quia postrema intentio potest esse quando

quando deesse. Secundo quoque deest matrimonio infidelium contrahentium, cum aliquo impedimento naturali aut positivo, & inducto per statuta Principum, quibus subsumunt. Neque enim infideles attentant contrahere sacramentaliter; neque, si velint, possunt, quando non sunt baptizati. Fideles, autem qui iuxta probabiliorum Doctorum sententiam sibi persuadent posse valide contrahi matrimonium, etiam à Christianis, pure civiliter; non peccant contra reuerentiam Sacramenti, si attentant solum contrahere civiliter; sed peccant contra præceptum Dei, & Ecclesiæ volentis generaliter, vt non contrahant, nisi sacramentali modo. Huc vsque Martinus; qui postea conatur respondere ad argumenta Patris Sanchez.

3. Ego verò licet sententiam Martinon, Coninch, Auerfæ tanquam probabilem admitto; sententiam tamen Sanchez, quam olim docui, minus probabilem iterum esse existimo; & illam præter Filium tuetur ex Theologis Hispanis Caspensis in *Curs. Theolog. tom. 2. tract. 26. disp. 9. sect. 1. n. 9.* Gaspar Hurtadus de *matrim. disp. 12. diff. ult. 3. num. 11.* & vit doctus, & amicissimus Pater Martinus Perez de *matrim. disp. 21. sect. 3. num. 7.* Et ad argumenta Coninch, & Auerfæ respondeo negando sic; Irrite contrahentes profanare ritus, ac nomen Sacramenti, nec irritare Sacramentum ipsatum, quia neque intendunt matrimonium inire, nec Sacramentum suscipere, cum sciunt vitumque esse impossibile; solum ergo intendunt contrahere contractum quemdam inualidum, & nullum. Vnde in hoc per se loquendo, nulla apparet irreuerentia Sacramenti. Obseruandum est tamen, etiam stando in nostra opinione, tale peccatum non semper esse idem secundum speciem, sed esse distinctum specie pro diuersitate specifica virtutis, intuitu cuius impedimentum dirimens prohibet matrimonium. Nam præcisè inter contrahentes, qui non ordinat contractum ad copulam, quando est cognatio, aut affinitas, aut iustitia publicæ honestatis, est vnum simplex peccatum incestus absque malitia fornicationis, quia tunc impedimentum prohibet intuitu pietatis, & reuerentie matrimonium. Et quando impedimentum est disparitas cultus, est peccatum Sacriligij, quia tunc prohibet intuitu decoris, & honoris nostræ Religionis. Et etiam est peccatum Sacriligij, quando impedimentum est votum castitatis, vel ordo, vt patet. Et verò peccatum malitiæ contra naturam, quando impedimentum est impotentia, quia hæc prohibet intuitu castitatis, vt reprimentis motus contra naturam. Est autem peccatum iniustitiæ, quando impedimentum est conditio seruitutis ignorata, aut vis, seu metus, aut raptus, aut error personæ, & quando sunt hæc impedimenta, contra quæ peccatur peccato iniustitiæ, peccatum est in altero, nempe in contrahente cum ignorante seruitutem, aut cum persona coacta, aut rapta, aut cum errante circa personam. Præterea est etiam peccatum contra iustitiam, quando impedimentum est ligamen, seu prius matrimonium perseverans, quia tunc corpus, quod est prioris coniugis viuens, traditur alteri, aut intenditur tradi. Est item peccatum contra iustitiam vindicativam, quando impedimentum est crimen, quia crimen prohibet matrimonium in cœnam, seu punitionem ipsius. Denique quando impedimentum est defectus præsentie Parochi, & testium, est peccatum iniustitiæ contra coniugem qui esset, quia prohibet intuitu periculi deferendi coniugem, si esset, & contrahendi cum altero. Et hæc omnia iisdem verbis docet Hurtadus, & Perez locis citatis.

4. Sed ex his oritur alia difficultas, An impedi-

Tom. II.

menta matrimonij addant nouam malitiam etiam in copula fornicaria distinctè explicanda in confessione; vide Auerfæ, Martinon *ubi supra*. Ego cum Sanchez, & Hurtado, *ubi supra*, existimo, copulam inter eos, inter quos est aliquod impedimentum dirimens, non semper habere peculiarem malitiam distinctam à malitia fornicationis contra castitatem, nisi quando impedimento prohibetur matrimonium intuitu peculiaris motui, quod in ipsa copula reperitur, vt quando copula est inter habentes impedimentum, aut cognationis, aut affinitatis aut iustitiæ publicæ honestatis, aut disparitatis cultus. Quia his personis magis est indecens copula, quam contractus, & intuitu dicte indecentiæ eis prohibetur contractus, aut nisi quando ipsa copula ex se, supposito impedimento, habet peculiarem oppositionem ad aliam virtutem, vt contingit in copula coniugati, seu legati vinculo matrimonij, & etiam Religiosi, & Saceris initiati, & etiam impotentis, & consanguinei in primo gradu lineæ rectæ. Quando verò copula inter impeditos non habet ex se peculiarem oppositionem ad aliam virtutem, neque impedimento prohibetur matrimonium intuitu motui, quod in ipsa copula reperitur, nunc non habet, nisi malitiam fornicationis contra castitatem, vt copula inter eos, inter quos est impedimentum erroris personæ, aut impedimentum conditionis, aut criminis, aut coactionis. Vide etiam circa præsentem difficultatem Perez *loc. citato, sect. 4. per totam*.

RESOL. CXXXI.

Quid est faciendum, quando est dubium, an inter volentes contrahere adsit aliquod impedimentum dirimens?

Et notatur in dubio, an res egeat dispensatione, posse Episcopum declarare, non desiderari dispensationem, vel ad cautelam dispensare. Ex part. 4. tract. 3. Ref. 17.

§. 1. Ad hoc dubium ita respondet Ioannes Saneius in *selectis disp. 43. num. 44.* Dubitans an impedimentum matrimonij habeat, facta sufficienti diligentia, potest illud inire ab que dispensatione, quia possessio stat pro libertate ad contrahendum, dubium verò impedimento fauet: at absque certo iure nemo spoliandus est sua possessione. Sic ille.

Sup. hoc in Ref. seq.

2. Notandum est tamen hic obiter Emanuelem Sà *verb. dispensatio num. 1.* docere, in dubio an res egeat dispensatione, posse Episcopum iuxta quorundam probabilem opinionem declarare non desiderari dispensationem, vel ad cautelam dispensare. Ita ille.

Sup. hoc magis latè in tom. 4. tr. 2. Ref. 20. 21. & in Ref. 22. signanter in §. 2. & c.

RESOL. CXXXII.

An dubius de impedimento dirimente matrimonium possit hoc non obstante illud contrahere?

Et docetur per Canones licitum esse inire matrimonium cum dubitate impotentis ad coeundum.

Et queritur, an ille, qui bona fide contraxit, possit libere petere, & reddere debitum, quando nouit alterum dubitare de valore matrimonij?

Et an, si matrimonium sit contractum, sed nondum consummatum, & ante consummationem incidat dubium de impedimento, teneatur reddere; vel an teneatur ingredi Religionem, vt liberum relinquat alterum coniugem?

M m Es